

Luk

Chapter 4

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

- 1 Ἰησοῦς δὲ, πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ
Gusti-Yésus nanging, kapenuhan Roh Suci, wangsul saking saking
[G2424](#) [G1161](#) [G4134](#) [G4151](#) [G0040](#) [G5290](#) [G0575](#) [G3588](#)
- Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ Πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ.
Yordan, lan dipun-tuntun ing sang Roh ing ing ara-ara-samun.
[G2446](#) [G2532](#) [G0071](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4151](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#)

Gusti Yesus, kang penuh ing Roh Suci, wangsul saka bengawan Yarden, banjur kapurugake dening Roh Suci menyang ing ara-arasamun.

- 2 ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου; Καὶ οὐκ ἔφαγεν
Dinten patangpuluh dipun-godha dening saking Iblis; Lan boten dhahar
[G2250](#) [G5062](#) [G3985](#) [G5259](#) [G3588](#) [G1228](#) [G2532](#) [G3756](#) [G5315](#)
- οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν,
menapa-menapa ing ing dinten punika, lan sasampunipun-rampung punika,
[G3762](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G1565](#) [G2532](#) [G4931](#) [G0846](#)
- ἐπεΐνασεν.
luwe.
[G3983](#)

Ana ing kono lawase patang puluh dina lan banjur kagodha dening Iblis. Sajrone ana ig kono iku Panjenengane ora dhahar apa-apa sarta sawise iku kraos kerapan.

- 3 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ Υἱὸς
Ngandika nanging dhumateng-Panjenenganipun sang Iblis, Menawi Putra
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1228](#) [G1487](#) [G5207](#)
- εἶ Panjenengan-punika τοῦ Θεοῦ, εἶπέ τῷ λίθῳ τοῦτῳ, ἵνα
[G1510](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3004](#) [G3588](#) [G3037](#) [G3778](#) [G2443](#)
- γένηται ἄρτος.
dados roti.
[G1096](#) [G0740](#)

Iblis nuli matur marang Gusti Yesus: "Manawi Panjenengan Putranging Allah, sumangga sela punika kadhawuhana dados roti."

- 4 καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Γέγραπται, ὅτι Οὐκ
Lan mangsuli dhateng piyambakipun sang Gusti-Yésus, Sampun-kaserat, bilih Boten
[G2532](#) [G0611](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1125](#) [G3754](#) [G3756](#)
- ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, <ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι
saking roti kemawon badhé-gesang sang tiyang, <nanging saking saben sabda
[G1909](#) [G0740](#) [G3441](#) [G2198](#) [G3588](#) [G0444](#) [G0235](#) [G1909](#) [G3956](#) [G4487](#)
- θεοῦ>.
Allah>.
[G2316](#)

Paring wangsulane Gusti Yesus: "Ana tulisan mangkene: Uripe manungsa iku ora mung saka roti bae."

- 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν <ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν>,
Lan mbeta-minggah Panjenenganipun <sang Iblis dhateng gunung inggil>,
[G2532](#) [G0321](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1228](#) [G1519](#) [G3735](#) [G5308](#)
- ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν
nedahaken Panjenenganipun sadaya ing kraton saking jagad ing
[G1166](#) [G0846](#) [G3956](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#) [G3625](#) [G1722](#)
- στιγμῇ χρόνου.
sakedheping-netra wekdal.
[G4743](#) [G5550](#)

Iblis tumuli nambut Gusti Yesus munggah ing ppan kang dhuwur sarta banjur nedahake krajan ing jagad marang Panjenengane ing sakedhap netra.

- 6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ
Lan ngandika dhumateng-Panjenenganipun sang Iblis, Dhumateng-Panjenengan
[G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1228](#) [G4771](#)
- δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν
badhé-kula-paringaken ing pangwaos punika sadaya, lan ing kamulyan
[G1325](#) [G3588](#) [G1849](#) [G3778](#) [G0537](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1391](#)
- αὐτῶν; ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν
piyambakipun; amargi kula sampun-dipun-pasrahaken, lan dhateng-sinten menawi
[G0846](#) [G3754](#) [G1473](#) [G3860](#) [G2532](#) [G3739](#) [G1437](#)
- θέλω, δίδωμι αὐτήν.
kula-kepingin, kula-paringaken punika.
[G2309](#) [G1325](#) [G0846](#)

Iblis nuli matur: "Panjenengan badhe kula caosi panguwaos punika sadaya dalah kamulyanipun, awit punika sadaya sampun dipun pasrahaken dhateng kula saha kula saged nyukakaken dhateng sinten ingkang kula kajengaken.

- 7 σὺ οὖν, ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται
Panjenengan mila, menawi nyembah-sujud ing-ngarsanipun kula, badhé-dados
[G4771](#) [G3767](#) [G1437](#) [G4352](#) [G1799](#) [G1473](#) [G1510](#)
- σοῦ πᾶσα.
Panjenengan sadaya.
[G4771](#) [G3956](#)

Milanipun manawi Panjenengan nyembah dhateng kula, sadaya punika badhe dados kagungan Panjenengan."

- 8 καὶ ἀποκριθεὶς, ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Γέγραπται,
Lan mangsuli, sang Gusti-Yésus ngandika dhumateng-piyambakipun, Sampun-kaserat,
[G2532](#) [G0611](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1125](#)
- Προσκυνησεις ἰσχυροῦ «Κύριον τὸν Θεόν σου», καὶ
Panjenengan-badhé-nyembah-sujud «Gusti sang Gusti-Allah Panjenengan», lan
[G4352](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2316](#) [G4771](#) [G2532](#)
- αὐτῷ μόνω λατρεύσεις.
Panjenenganipun piyambak panjenengan-badhé-ngabekti.
[G0846](#) [G3441](#) [G3000](#)

Nanging Gusti Yesus mangsuli pangandikane: "Ana tulisan mangkene: Pangeran Allahira, iku kang kudu sira sembah, sarta iya mung Panjenengane iku kang kudu sira abekteni!"

- 9 Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ
 Mbeta nanging Panjenenganipun dhateng Yérusalèm, lan mapanaken ing ing
[G0071](#) [G1161](#) [G0846](#) [G1519](#) [G2419](#) [G2532](#) [G2476](#) [G1909](#) [G3588](#)
- πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ
 pucuk saking Padaleman-Suci, lan ngandika dhumateng-Panjenenganipun, Menawi
[G4419](#) [G3588](#) [G2411](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1487](#)
- Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν
 Putra Panjenengan-punika saking Gusti-Allah, uncalna Panjenengan-piyambak saking-ngriki
[G5207](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2316](#) [G0906](#) [G4572](#) [G1782](#)
- κάτω;
 mangandhap;
[G2736](#)

Sawise iku Iblis tumuli nambut Gusti Yesus menyang ing kutha Yerusalem lan kajumenengake ing wuwunganing Padaleman Suci, banjur matur: “Manawi Panjenengan Putraning Allah, sumangga kula aturi anjlog saking ngriki mangandhap,

- 10 γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται
 sampun-kaserat amargi, bilih dhateng-para malaikat Panjenenganipun badhé-dhawuhaken
[G1125](#) [G1063](#) [G3754](#) [G3588](#) [G0032](#) [G0846](#) [G1781](#)
- περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε;
 bab Panjenengan, supados njagi Panjenengan;
[G4012](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1314](#) [G4771](#)

awit wonten seratan makaten: Tumraping Sira, Panjenengane bakal dhawuh marang para malaekate supaya rumeksa marang Sira

- 11 καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε
 lan bilih ing asta badhé-nyanggeng Panjenengan, supados-boten mbokmanawi
[G2532](#) [G3754](#) [G1909](#) [G5495](#) [G0142](#) [G4771](#) [G3361](#) [G4219](#)
- προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
 kesandhung ing séla sang suku Panjenengan.
[G4350](#) [G4314](#) [G3037](#) [G3588](#) [G4228](#) [G4771](#)

lan iku bakal padha nadhahi Sira ana ing tangane, supaya sikilira aja nganti kesandhung ing watu.”

- 12 καὶ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι
 Lan mangsuli, ngandika dhumateng-piyambakipun sang Gusti-Yésus, bilih
[G2532](#) [G0611](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3754](#)
- Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν
 Sampun-dipun-ngandikakaken, Boten panjenengan-badhé-nyobi Gusti sang Gusti-Allah
[G2046](#) [G3756](#) [G1598](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2316](#)
- σου.
 Panjenengan.
[G4771](#)

Paring wangsulane Gusti Yesus: “Ana pangandika mangkene: Sira aja nyoba marang Pangeran Allahira!”

- 13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν, ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ’
 Lan sasampunipun-rampung sadaya panggodhaan, sang Iblis késah saking
[G2532](#) [G4931](#) [G3956](#) [G3986](#) [G3588](#) [G1228](#) [G0868](#) [G0575](#)
- αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
 Panjenenganipun ngantos wekdal.
[G0846](#) [G0891](#) [G2540](#)

Iblis sawise rampung panggodhane banjur mundur saka ing ngarsane, sumedya angon mangsa.

- 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς
Lan wangsul sang Gusti-Yésus ing ing pangwaos saking Roh dhateng
[G2532](#) [G5290](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1411](#) [G3588](#) [G4151](#) [G1519](#)
- τὴν Γαλιλαίαν; καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου, περὶ
ing Galiléa; lan kabar sumebar ing-saindeng sadaya saking sakiwa-tengen, bab
[G3588](#) [G1056](#) [G2532](#) [G5345](#) [G1831](#) [G2596](#) [G3650](#) [G3588](#) [G4066](#) [G4012](#)
- αὐτοῦ.
Panjenenganipun.
[G0846](#)

Gusti Yesus banjur kondur menyang ing tanah Galilea kalawan ngagem panguwasaning Roh. Anadene pawarta bab Panjenengane iku tumuli sumebar ana ing jajahan kono kabeh.

- 15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν,
Lan Panjenenganipun mucal ing ing papan-pangibadah piyambakipun,
[G2532](#) [G0846](#) [G1321](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4864](#) [G0846](#)
- δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.
dipun-luhuraken dening sadaya.
[G1392](#) [G5259](#) [G3956](#)

Nalika samana Panjenengane memulang ana ing papan-papan pangibadah ing kono sarta wong akeh padha ngalembana.

- 16 Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος;
Lan rawuh dhateng Nazarèt, ing-pundi Panjenenganipun-wonten dipun-gulawenthah;
[G2532](#) [G2064](#) [G1519](#) [G3478](#) [G3757](#) [G1510](#) [G5142](#)
- καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν
lan mlebet miturut sang padatan Panjenenganipun, ing ing dinten saking
[G2532](#) [G1525](#) [G2596](#) [G3588](#) [G1486](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3588](#)
- σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.
Sabat, dhateng ing papan-pangibadah, lan ngadeg supados-maos.
[G4521](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4864](#) [G2532](#) [G0450](#) [G0314](#)

Gusti Yesus nuli rawuh ing kutha Nasaret, panggonane nalika kagulawenthah, lan kaya adate bareng dina Sabat banjur rawuh ing papan pangibadah sarta jumeneng arep maos Kitab Suci.

- 17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου,
Lan dipun-paringaken dhumateng-Panjenenganipun kitab saking nabi Èsayā,
[G2532](#) [G1929](#) [G0846](#) [G0975](#) [G3588](#) [G4396](#) [G2268](#)
- καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὔρεν τὸν τόπον οὗ ἦν
lan mbikak sang kitab, manggihaken sang panggenan ing-pundi wonten
[G2532](#) [G0380](#) [G3588](#) [G0975](#) [G2147](#) [G3588](#) [G5117](#) [G3739](#) [G1510](#)
- γεγραμμένον,
kaserat,
[G1125](#)

Nuli dicaosi kitabe Nabi Yesaya. Bareng kabukak, manggih nas kang surasane mangkene:

- 18 Πνεῦμα Κυρίου ἐπ’ ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με
 Roh Gusti ing Kula, ingkang amargi sampun-njebadi Kula
[G4151](#) [G2962](#) [G1909](#) [G1473](#) [G3739](#) [G1752](#) [G5548](#) [G1473](#)
- εὐαγγελισασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με
 supados-nyariyosaken-kabar-kabingahan tiyang-mlarat. Sampun-ngutus Kula
[G2097](#) [G4434](#) [G0649](#) [G1473](#)
- <ιάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν>, κηρῦξαι
 <supados-nyarasaken para ingkang-remuk ing manah>, supados-nguwuh-uwuh
[G2390](#) [G3588](#) [G4937](#) [G3588](#) [G2588](#) [G2784](#)
- αἰχμαλώτοις ἀφесιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι
 dhateng-para-tawanan kamardikan, lan dhateng-tiyang-wuta paningal, supados-ngutus
[G0164](#) [G0859](#) [G2532](#) [G5185](#) [G0309](#) [G0649](#)
- τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
 ingkang-dipun-tindhas ing kamardikan,
[G2352](#) [G1722](#) [G0859](#)

“Rohe Pangeran ngayomi Ingsun awit Panjenengane wis njebadi Ingsun, kadhawahan martakake kabar becik marang wong-wong miskin; lan Panjenengane wis ngutus marang Ingsun

- 19 κηρῦξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.
 supados-nguwuh-uwuh taun Gusti ingkang-kinareman.
[G2784](#) [G1763](#) [G2962](#) [G1184](#)

martakake luware para wong kang kinunjara, sarta pulihe pandelenge wong wuta, ngluwari wong-wong kang katindhes, ngundhangake taun kang dadi kepareng Pangeran.”

- 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν, καὶ πάντων
 Lan nutup sang kitab, mbalekaken dhateng juru-lade, lenggah, lan sadaya
[G2532](#) [G4428](#) [G3588](#) [G0975](#) [G0591](#) [G3588](#) [G5257](#) [G2523](#) [G2532](#) [G3956](#)
- οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ.
 si mripat ing ing papan-pangibadah sami-wonten mandeng Panjenenganipun.
[G3588](#) [G3788](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4864](#) [G1510](#) [G0816](#) [G0846](#)

Sawise mangkono kitab banjur kagulung kaparingake maneh marang kang kawajiban, nuli lenggah. Kabeh wong kang ana ing papan pangibadah padha mandeng marang Panjenengane.

- 21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Σήμερον
 Wiwit nanging ngandika dhateng piyambakipun, bilih Dinten-punika
[G0756](#) [G1161](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3754](#) [G4594](#)
- πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη, ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.
 sampun-kaleksanan si ἡ Kitab-Suci punika, ing ing kuping panjenengan.
[G4137](#) [G3588](#) [G1124](#) [G3778](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3775](#) [G4771](#)

Gusti Yesus banjur paring piwulang, pangandikane: “Ing dina iki pangandika iki wis kayektenan, sajrone kowe padha ngrungokake.”

- 22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις
 Lan sadaya sami-nyekseni Panjenenganipun, lan sami-gumun ing ing sabda
[G2532](#) [G3956](#) [G3140](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2296](#) [G1909](#) [G3588](#) [G3056](#)
- τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ;
 saking sih-rahmat ingkang medal saking saking tutuk Panjenenganipun;
[G3588](#) [G5485](#) [G3588](#) [G1607](#) [G1537](#) [G3588](#) [G4750](#) [G0846](#)
- καὶ ἔλεγον, Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος?
 lan sami-ngandika, Punapa-sanes putra punika Yusuf punika?
[G2532](#) [G3004](#) [G3780](#) [G5207](#) [G1510](#) [G2501](#) [G3778](#)

Kabeh wong padha nganggep bener marang Panjenengane apadene padha kaeraman marang aruming pitebungan kang dipangandikakake, banjur padha cluluk mangkene: “Apa Iku dudu anake Yusuf?”

- 23 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν
 Lan ngandika dhateng piyambakipun, Temtu panjenengan-badhé-ngandika kula ing
[G2532](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3843](#) [G2046](#) [G1473](#) [G3588](#)
- παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτόν; ὅσα
 rasemon punika, Dhoktèr nambana panjenengan-piyambak; pinten-pinten
[G3850](#) [G3778](#) [G2395](#) [G2323](#) [G4572](#) [G3745](#)
- ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοῦμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν
 kita-sampun-mireng kelampahan ing ing Kapèrnaum, tindakna ugi ing-ngriki ing
[G0191](#) [G1096](#) [G1519](#) [G3588](#) [G2584](#) [G4160](#) [G2532](#) [G5602](#) [G1722](#)
- τῆ πατρίδι σου.
 ing negari-asal Panjenengan.
[G3588](#) [G3968](#) [G4771](#)

Gusti Yesus tumuli ngandika: “Kowe mesthi bakal ngucapake paribasan marang Aku mangkene: Heh, dhukun, warasna awakmu dhewe. Kabeh kang padha dakrungu bab kang wis kalakon ana ing kutha Kapernaum, iku tindakna uga ana ing kene, ana ing tanah asalmu kene.”

- 24 εἶπεν δέ, Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι
 Ngandika nanging, Saestu Kula-matur dhumateng-panjenengan, bilih
[G3004](#) [G1161](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3754](#)
- οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι
 boten-wonten-satunggal nabi dipun-tampi wonten ing ing negari-asal
[G3762](#) [G4396](#) [G1184](#) [G1510](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3968](#)
- αὐτοῦ.
 piyambakipun.
[G0846](#)

Lan pangandikane maneh: “Aku pitutur marang kowe, sanyatane ora ana nabi kang kajen ana ing tanah asale.

- 25 ἐπ’ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν
 Ing sayektos nanging Kula-matur dhumateng-panjenengan, kathah randha wonten
[G1909](#) [G0225](#) [G1161](#) [G3004](#) [G4771](#) [G4183](#) [G5503](#) [G1510](#)
- ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς
 ing ing dinten Èlia ing ing Israèl, nalika dipun-tutup sang langit
[G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G2243](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2474](#) [G3753](#) [G2808](#) [G3588](#) [G3772](#)
- ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ
 suwene taun tiga lan wulan enem, nalika kelampahan paceklik ageng ing
[G1909](#) [G2094](#) [G5140](#) [G2532](#) [G3376](#) [G1803](#) [G5613](#) [G1096](#) [G3042](#) [G3173](#) [G1909](#)
- πᾶσαν τὴν γῆν;
 saindeng ing bumi;
[G3956](#) [G3588](#) [G1093](#)

Sarta Aku kandha marang kowe, lan kandhaKu iki bener: Dhek jamane Nabi Elia, nalika langit mineb lawase telung taun nem sasi, kang njalari anane pailan kang nggegirisi ana ing satanah kabeh, sanadyan ing Israel akeh randhane,

26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ
lan dhateng boten-satunggal-kemawon piyambakipun dipun-utus Èlia, kejawi
[G2532](#) [G4314](#) [G3762](#) [G0846](#) [G3992](#) [G2243](#) [G1487](#)

μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας, πρὸς γυναῖκα, χήραν.
namung dhateng Sarfat saking Sidon, dhateng wanita, randha.
[G3361](#) [G1519](#) [G4558](#) [G3588](#) [G4606](#) [G4314](#) [G1135](#) [G5503](#)

| ewasamono Nabi Elia ora diutus menyang ing salah sawijining randha-randha mau, nanging menyang ing omahe wong wadon randha ing kutha Sarfat, ing tanah Sidon.

27 καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ
lan kathah tiyang-kusta wonten ing ing Israèl, ing Èlisa sang
[G2532](#) [G4183](#) [G3015](#) [G1510](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2474](#) [G1909](#) [G1666](#) [G3588](#)

προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ
nabi, lan boten-satunggal-kemawon piyambakipun dipun-sucekaken, kejawi namung
[G4396](#) [G2532](#) [G3762](#) [G0846](#) [G2511](#) [G1487](#) [G3361](#)

Ναιμὰν ὁ Σύρος.
Naaman sang tiyang-Siria.
[G3497](#) [G3588](#) [G4948](#)

| Apadene nalika jamane Nabi Elisa ing tanah Israel akeh wong kang budhugen, nanging siji bae ora ana kang kabirat najise, kajaba Naaman, wong Siria."

28 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα;
lan kapenuhan sadaya bendu ing ing paparan-pangibadah, mireng punika;
[G2532](#) [G4130](#) [G3956](#) [G2372](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4864](#) [G0191](#) [G3778](#)

| Kabeh wong kang ana ing papan pangibadah kono padha nepsu banget, krungu kang mangkono iku.

29 καὶ ἀναστάντες, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον
lan ngadeg, mbucal Panjenenganipun medal saking kitha, lan mbeta
[G2532](#) [G0450](#) [G1544](#) [G0846](#) [G1854](#) [G3588](#) [G4172](#) [G2532](#) [G0071](#)

αὐτὸν ἔως ὄφρουσ τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις
Panjenenganipun ngantos pinggir saking gunung ing-pundi ing-ngriku si kitha
[G0846](#) [G2193](#) [G3790](#) [G3588](#) [G3735](#) [G1909](#) [G3739](#) [G3588](#) [G4172](#)

ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν;
dipun-yasa piyambakipun, supados njungkelaken Panjenenganipun;
[G3618](#) [G0846](#) [G5620](#) [G2630](#) [G0846](#)

| Banjur padha ngadeg, Gusti Yesus dilarak menyang ing sajabaning kutha, terus didhabyang menyang ing pinggiring gunung, kang didegi kutha mau, arep dijorogake saka ing kono.

30 αὐτὸς δέ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.
Panjenenganipun nanging, langkung saking satengah piyambakipun, tindak.
[G0846](#) [G1161](#) [G1330](#) [G1223](#) [G3319](#) [G0846](#) [G4198](#)

| Nanging Panjenengane banjur tindak nratas ing tengahe wong-wong mau, nuli jengkar saka ing kono.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν
lan mandhap dhateng Kapèrnaum, kitha saking Galiléa, lan wonten
[G2532](#) [G2718](#) [G1519](#) [G2584](#) [G4172](#) [G3588](#) [G1056](#) [G2532](#) [G1510](#)

διδάσκων αὐτοῦς ἐν τοῖς σάββασι.
mucal piyambakipun ing ing Sabat.
[G1321](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4521](#)

| Gusti Yesus banjur rawuh ing kutha Kapernaum, sawijining kutha ing tanah Galilea, tumuli memulang ana ing kono ing saben dina Sabat.

32 καὶ ἐξεπλήσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
 Lan sami-gumun ing ing piwucal Panjenenganipun, amargi ing pangwaos
[G2532](#) [G1605](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1322](#) [G0846](#) [G3754](#) [G1722](#) [G1849](#)
 ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.
 wonten sang sabda Panjenenganipun.
[G1510](#) [G3588](#) [G3056](#) [G0846](#)

Wong-wong padha kaeraman krungu piwulange, amarga pangandikane kanthi panguwasa.

33 καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου
 Lan ing ing papan-pangibadah wonten tiyang gadhah roh dhemit
[G2532](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4864](#) [G1510](#) [G0444](#) [G2192](#) [G4151](#) [G1140](#)
 ἀκαθάρτου; καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλη,
 najis; lan mbengok swara ageng,
[G0169](#) [G2532](#) [G0349](#) [G5456](#) [G3173](#)

Ing papan pangibadah kono ana wong kang kapanjangan dhemit, iku nguwuh kanthi swara seru:

34 Ἦα! τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ, Ναζαρηνέ? ἦλθες
 Adhuh! punapa kita lan Panjenengan, Gusti-Yésus, tiyang-Nazarèt? Panjenengan-rawuh
[G1436](#) [G5101](#) [G1473](#) [G2532](#) [G4771](#) [G2424](#) [G3479](#) [G2064](#)
 ἀπολέσαι ἡμᾶς? οἶδά σε τίς εἶ, ὁ
 supados-numpes kita? Kula-mangertosi Panjenengan sinten Panjenengan-punika, sang
[G0622](#) [G1473](#) [G1492](#) [G4771](#) [G5101](#) [G1510](#) [G3588](#)
 Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
 Suci saking Gusti-Allah.
[G0040](#) [G3588](#) [G2316](#)

“Dhuh, Gusti Yesus saking Nasaret, Paduka tumut-tumut punapa dhateng kawula? Punapa rawuh Paduka badhe ngrisak kawula? Kawula mangretos, Paduka punika sinten, inggih punika Sang Suci kagunganipun Gusti Allah.”

35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι,
 Lan ngandika-keras dhumateng-piyambakipun sang Gusti-Yésus, ngandika, Mendela,
[G2532](#) [G2008](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G5392](#)
 καὶ ἔξελθε ἀπ’ αὐτοῦ! καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
 lan medala saking piyambakipun! Lan mbanting piyambakipun sang dhemit
[G2532](#) [G1831](#) [G0575](#) [G0846](#) [G2532](#) [G4496](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1140](#)
 εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν.
 dhateng ing satengah, medal saking piyambakipun, tanpa nglarani piyambakipun.
[G1519](#) [G3588](#) [G3319](#) [G1831](#) [G0575](#) [G0846](#) [G3367](#) [G0984](#) [G0846](#)

Nanging banjur didukani dening Gusti Yesus, pangandikane: “Menenga! Metua saka wong iku!” Wonge banjur kalarak dening dhemit mau, kabanting ing satengahing wong akeh; dhemite nuli metu lan babar pisan ora njalari larane wong mau.

36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς
 Lan kelampahan gumun ing sadaya, lan sami-ngandika dhateng
[G2532](#) [G1096](#) [G2285](#) [G1909](#) [G3956](#) [G2532](#) [G4814](#) [G4314](#)
 ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
 satunggal-lan-satunggalipun, ngandika, Punapa sang sabda punika, bilih ing pangwaos
[G0240](#) [G3004](#) [G5101](#) [G3588](#) [G3056](#) [G3778](#) [G3754](#) [G1722](#) [G1849](#)
 καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται?
 lan kakiyatan dhawuh dhateng najis roh, lan sami-medal?
[G2532](#) [G1411](#) [G2004](#) [G3588](#) [G0169](#) [G4151](#) [G2532](#) [G1831](#)

Kabeh wong padha eram, banjur padha rasanan: “Tembunge kok ngedab-edabi banget! Kalawan wibawa lan panguwasa anggone ndawuhi para dhemit, temah padha metu.”

37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς
Lan sumebar kabar bab Panjenenganipun dhateng saben panggenan saking
[G2532](#) [G1607](#) [G2279](#) [G4012](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3956](#) [G5117](#) [G3588](#)

περιχώρου.
sakiwa-tengen.
[G4066](#)

Pawarta bab Panjenengane iku banjur sumebar tekan ing ngendi-endi ing tanah kono.

38 Ἀναστάς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
Ngadeg nanging saking ing papan-pangibadah, mlebet dhateng ing griya
[G0450](#) [G1161](#) [G0575](#) [G3588](#) [G4864](#) [G1525](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3614](#)

Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῶ μεγάλη;
Simon. Maratuwa-èstri nanging saking Simon wonten kening panas ageng;
[G4613](#) [G3994](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4613](#) [G1510](#) [G4912](#) [G4446](#) [G3173](#)

καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.
lan sami-nyuwun Panjenenganipun bab piyambakipun.
[G2532](#) [G2065](#) [G0846](#) [G4012](#) [G0846](#)

Sawise iku Gusti Yesus jengkar saka ing papan pangibadah kono lan tindak menyang ing omahe Simon. Nalika iku ibune maratuwa Simon lagi lara panastis banget, banjur disuwunake pitulungan marang Panjenengane.

39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ
Lan ngadeg-ing-sandhingipun ing-inggil piyambakipun, ngandika-keras dhumateng
[G2532](#) [G2186](#) [G1883](#) [G0846](#) [G2008](#) [G3588](#)

πυρετῶ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν; παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα, διηκόνει
panas, lan nilar piyambakipun; sanalika nanging ngadeg, ngladosi
[G4446](#) [G2532](#) [G0863](#) [G0846](#) [G3916](#) [G1161](#) [G0450](#) [G1247](#)

αὐτοῖς.
piyambakipun.
[G0846](#)

Gusti Yesus nuli jumeneng ing sandhinge, lelarane didukani, wasana sing lara banjur mari, nuli tangi lan ngladeni para tamune.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας
Nalika-suruping nanging saking srengéngé, sadaya ingkang gadhah tiyang-sakit
[G1416](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2246](#) [G0537](#) [G3745](#) [G2192](#) [G0770](#)

νόσοις ποικίλαις, ἦγαγον αὐτοῦς πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ
sesakit warni-warni, mbeta piyambakipun dhateng Panjenenganipun, sang nanging
[G3554](#) [G4164](#) [G0071](#) [G0846](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1161](#)

ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν, τὰς χεῖρας ἐπιτιθεῖς, ἐθεράπευεν
setunggal setunggal-setunggal piyambakipun, ing asta mapanaken, nyarasaken
[G1520](#) [G1538](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5495](#) [G2007](#) [G2323](#)

αὐτούς;
piyambakipun;
[G0846](#)

Bareng wis surup, wong-wong padha nyowanake sanak sadulure kang lara warna-warna. Iku genti-genti padha ditumpangi astane, temah padha mari.

- 41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα,
 Medal nanging ugi dhemit saking kathah, mbengok-mbengok lan ngandika,
[G1831](#) [G1161](#) [G2532](#) [G1140](#) [G0575](#) [G4183](#) [G2905](#) [G2532](#) [G3004](#)
- ὅτι Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν, οὐκ
 bilih Panjenengan punika sang Putra saking Gusti-Allah. Lan ngandika-keras, boten
[G3754](#) [G4771](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G2008](#) [G3756](#)
- εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἦδειςαν τὸν Χριστὸν
 ngililani piyambakipun ngandika, amargi sami-mangertosi sang Sang-Kristus
[G1439](#) [G0846](#) [G2980](#) [G3754](#) [G1492](#) [G3588](#) [G5547](#)
- αὐτὸν εἶναι.
 Panjenenganipun punika.
[G0846](#) [G1510](#)

Iya akeh wong kang dhemite metu kalawan nguwuh seru: “Paduka punika Putranipun Allah.” Nanging banjur didukani, ora diparengake calathu mangkono, awit padha sumurup, yen Panjenengane iku Sang Kristus.

- 42 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν, ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον,
 Dados nanging rina, medal, tindak dhateng ara-ara-samun panggenan,
[G1096](#) [G1161](#) [G2250](#) [G1831](#) [G4198](#) [G1519](#) [G2048](#) [G5117](#)
- καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως
 lan para tiyang-kathah sami-madosi Panjenenganipun, lan rawuh ngantos
[G2532](#) [G3588](#) [G3793](#) [G1934](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2064](#) [G2193](#)
- αὐτοῦ καὶ κατεῖχον αὐτόν, τοῦ μὴ πορεύεσθαι
 Panjenenganipun lan sami-nyengkerem Panjenenganipun, supados boten tindak
[G0846](#) [G2532](#) [G2722](#) [G0846](#) [G3588](#) [G3361](#) [G4198](#)
- ἀπ’ αὐτῶν.
 saking piyambakipun.
[G0575](#) [G0846](#)

Bareng wis esuk Gusti Yesus miyos lan banjur tindak menyang ing panggonan kang sepi. Nanging wong akeh padha nggoleki lan iya ketemu. Kabeh padha nggondheli Gusti Yesus, supaya aja padha ditilar.

- 43 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις
 Sang nanging ngandika dhateng piyambakipun, bilih Ugi dhateng sanèsipun
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3754](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2087](#)
- πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ, τὴν βασιλείαν τοῦ
 kitha Kula-kedah-nyariyosaken-kabar-kabingahan Kula kedah, ing Kratoning saking
[G4172](#) [G2097](#) [G1473](#) [G1163](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#)
- Θεοῦ; ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην.
 Gusti-Allah; amargi kangge punika Kula-dipun-utus.
[G2316](#) [G3754](#) [G1909](#) [G3778](#) [G0649](#)

Nanging padha dipangandikani: “Injile Kratoning Allah iku iya kudu Dakwartak-wartakake menyang ing kutha-kutha liyane uga, sabab iya iku prelune anggonKu kautus.”

- 44 καὶ ἦν κηρύσσω εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς
 Lan Panjenenganipun-wonten nguwuh-uwuh dhateng ing papan-pangibadah saking
[G2532](#) [G1510](#) [G2784](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4864](#) [G3588](#)
- Ἰουδαίας.
 Yudea.
[G2449](#)

Panjenengane banjur memulang ana ing papan-papan pangibadah ing tanah Yudea.